

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ԵՎ ՍԵՂԻՍԿԵԱՆ ամսիս 11-ին լետ ուղևորեց թիֆլիսից ղէպի էջմիածին:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ.—Սրբազան Արիստակէսը ներկայումս, ի մէջի ալոց, զբաղւած է մի ընդարձակ գրական քննադատութիւնով Յարութիւն Արարատեանի և սորա ինքնակենսագրութեան մասին, (հրատարակութիւն թիֆլ. Հրատարակչական Ընկերութեան): Հեղինակը եկել է ալն եղրակացութեան, որ Յարութիւն Արարատեանը բաղդախնդրին և կեղծողին մէկն է և որ նորա գրածքը մի միատիֆիկացիա է: Պէտք է կարծել որ սրբ. Արիստակէսի աշխատութիւնը մեծ լոյս մի տալի պատմական ալն չրջանի վրայ, որին վերաբերում են Արարատեանի պատմած սուտ թէ ըզորդ անցքերը:

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ, վերստուգած և լրացած նոր ցուցակների համեմատ, իրաւունք ունեն մասնակցելու 2,590 հոգի:

ԲԱՔԻԻ ՆԱԻԹԱՏԷՐԵՐԻ ՍԻՆԴԵԿԱՏԻ խնդիրը ալժմ արդէն վերջնականապէս վճռւած է ալն համաձայնութեամբ որ կալացել է Նորէլի և Ռոտշիլդի ֆիրմաների մէջ: Նորէլի ֆիրման ներկայացուցիչ է հանդիսանում Բաքւի եօթ մեծ ֆիրմաների, որոնց հետ պայմանը կապեց դեռ ևս 1892 թ. վերջը Ռոտտովում Նորէլի և Ռոտշիլդի հետ կալացրած համաձայնութիւնը կալանում է նրանում, որ Նորէլը իւր զաշնակիցներով միակ իրաւունք ունի Ռուսաստանի սահմանների մէջ Բաքւի նաւթը ծախել: Իսկ արտասահմանում Նորէլը և Ռոտշիլդը որոշել են ամեն մէկի առևտրի սահմանները:

Ս. ԴԻԻԼՁԱՏԵԱՆՑ, պարսկական «Շահնամէ»-ի հաւ թարգմանչի, Շուշուց գրած ճամակից քաղում ենք հետեւելը: «Դուք լսած կը լինէք, որ մօտ երեք տարի է, ինչ ես ձեռնարկել իմ պարսկ. Շահնամէ, ալից թարգմանութիւններ անել, և իբր սկիզբ» (միտտամ և Սոհրաբ) վէպը: Այս թարգմանութեան գլխաւոր շարժառիթը ինձ

տեղ Զեր «Մուրճ»-ի մէջ իմ կարդացած մի կարճատեղ քննադատական լօղւածը պ. Փիլ. Վարդանեանցի մի գերմանական գրեթէ ինքնագրած «Ռուստէմ և Զոհրաբ»-ի թարգմանութեան մասին: Այդ առթիւ «Մուրճ»-ի լօղածագիր (Ա. Ա.) ցանկանում էր որ այդ պարսկ. լալանի նշանաւոր գրածքի կլասիկական բնագրից մի ամենամօտիկ թարգմանութիւն լինի: Այդ ժամանակից ես իմ արձակուրդների աղատ և հանդստեան ժամերս գիշեր ցերեկ զոհեցի այդ դժուար գործին, ցալժմ թարգմանելով նաև երեք ուրիշ հետաքրքրական վէպեր և ըստմաթիւ լարակից հատւածներ: Այդ վէպերից երկուքը բովանդակում են շատ հետաքրքրական բաներ և հարցեր զաղթական դողթնեցոց իրենց մէջ հատ ու կտորով պահած հին (թւելիք կոչւած) վիպասանութեան վերաբերեալ: Թարգմանածներս հասնում են աւելի քան 15.000 տող ոտանաւորի, առհասարակ 15 վանկեան»:

Առիթից օգտւում ենք լալանելու որ պ. Գիւլզատեանցի գրքից «Մուրճ»-ի խմբագրութիւնը չի ստացած:

ԴԱՎԱՐԱՅԻՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ (Թիֆլիսում) ամսիս 12-ին ունեցաւ իւր տարեկան ընդհանուր ժողովը, որին մասնակից էին մօտ 50 հաւատարմատարներ: Ժողովին իբր հանդիսաւոս հաւաքել էր մեծ հասարակութիւն: Ընկերութեան կառավարին է իշխ. Նապոլէոն Ամատունին, որը այդ հիմնարկութեան գլխի է հիմնելու օրից, 12 տարի շարունակ: Այդ հիմնարկութիւնը մինչ այժմ, այլ և այլ տարիներում, ունեցել է շատ լաւալի աղմկալի ժողովներ, որոնց գլխաւոր առարկան եղել է իշխ. Ամատունու անձնաւորութիւնը: Այս անգամ գլխաւոր քննադատողը կառավարչի գործողութիւնների հանդիսացաւ ընկերութեան գանձապահ՝ երիտասարդ Նազարէթ Տիգրանեանը, որը մի քանի ամիս սորանից առաջ հրաւիրեց կառավարութեան ուշադրութիւնը այդ հիմնարկութեան մէջ կատարած զեղծումների վրայ: Մինիստրական բեւիղիան հաստատեց, որ ընկերութեան արդէն հեռացած գիրեկտորներից մէկը, պ. Գ., օրլիդացիաների հանգցրած կուպոններից օգտւում է եղել, ապօրինի կերպով ստանալով իւր սեպհական օգտին ընկերութեան գանձարանից առնւաղն մօտ 22 հազար ռուբլի, բաց զօղէ և զօրանից շատ աւելի: Թէ ինչպէս է ներկայումս ընկերութեան խոհական գրութիւնը, այդ չէր կարելի իմանալ ընկերութեան վարչութեան ներկայացրած հաշիւներից, հաշիւների, որոնք կաղմւած էին խաբուսիկ ձևով: Պարտք ենք

համարում վկայել⁷⁰ որ ամբողջ հասարակութիւնը վերաբերում էր դէպի ընկերութեան ղեկավար իշխ. Ամատունին վերին աստիճանի անհաւատ կերպով, և մենք, որ աշխատում էինք զսպել մեզ որ և է կողմնակցութիւնից, եկանք այն համոզմանը, որ այդ անհաւատութիւնը բոլորովին արդարացի էր: Այդ անհաւատութիւնը տարածւում էր ոչ միայն իշխ. Ամատունու, այլ և հաւատարմատարներին այն մեծամասնութեան վերայ, որի վրայ լուս դրած իշխ. Ամատունին ամենայն սառնասրտութեամբ հեգնում էր ամեն մի արդարացի նկատողութիւն, որ անում էր փոքրամասնութեան կողմից: Շնորհիւ այդ հանգամանքի՝ ամբողջ նիստը մի ներկայացումն էր, ուր հասարակութիւնը եկել էր կարծես ճարպիկութեան դասեր առնելու: Ամեն մի ուրիշ հանգամանքում՝ մեծամասնութեան տրամադրութիւնը թէ և տարբեր չափերով բաց և ալնպէս մի ուղեցուց է հասարակաց կարծիքի. բաց ներկալ դէպքում՝ մեծամասնութիւնը ներկայացնում էր մի մասսա՝ որը ըստ երևութին որ և է հաշիւներով կապած է ընկերութեան ղեկավարի հետ:—Ընկերութեան ներքին ղրութիւնը, շնորհիւ այդ բանի, մնաց հասարակութեան համար բոլորովին քողարկւած, ոչ մի հաւատ չընծալելով անկեղծութեանը թէ ներկայացրած հաշիւների, թէ տեղի ունեցած վիճաբանութիւններին և թէ կատարւած քւէարկութիւններին: Նիստը բացւեց ոչ կանոնադրութիւնից պահանջւած 72 հոգու ներկայութեամբ, այլ մի հրահանգի հիման վերայ, որի ծագման, գոյութեան և օրինաւորութեան մասին շատ զարմանալի մերկացումներ եղան նոյն իսկ ժողովի մէջ, մի հրահանգ, որը իբր թէ ընդունւել էր անցնալ տարաւ ժողովում, բաց որը նոյն այն նախկին ժողովի նախագահի կողմից իբր նենգ վկայեց, այն աստիճան այդ հրահանգի համար հաւանութիւն ստանալը ընդհանուր ժողովից գաղտնիքի բնաւորութիւն է կրել և անկանոն կերպով է կատարւել: Արդէն այն հանգամանքը, որ մի վարկաւին ընկերութեան համար մեծ կարևորութիւն ունեցող ինտրովցիան; որ համազօր է կանոնադրութեանը, ընկերութեան կառավարչի վարչողութեան պատճառով կարող էր այդ աստիճանի հանելուկալին միջոցներով գլուխ գալ և ապօրինի գոյութիւն ունենալ, այդ միակ հանգամանքը, ասում ենք մենք, բաւական է որոշելու համար իշխ. Ամատունու կառավարութեան ամբողջ պատկերը:

Հետեապէս աւելորդ է կանգ առնել ամեն մի հարցի

վրայ, որի համար ընկերութեան վարչութիւնից բաւարար պատասխան չը ստացանց: Որտեղ տիրում է գաղտնիքը և անհաւատութիւնը ամբողջութեան նկատմամբ, աչնտեղ մանրամասնութիւնները կորցնում են իրանց հետաքրքրութիւնը:

Որովհետեւ այս ամենը կատարւում է աչն վստահութեան պատճառով, որ իշխ. Ամատունին ունի հաւատարմատարների ժողովի մեծամասնութեան վերայ, որոնց արդարացի կերպով «վարժւած փղերի» անուն են տւել, աչք պատճառով ընկերութեան աղատումը գալիք չարիքներից կարելի է սպասել, եթէ միայն 12 ապր. ժողովը ապօրինի ճանաչելուց լիտով, ճերմակ հաւատարմատէրները զրկեն իրանց կոչումից և, կառավարութեան կարգադրութեամբ, ընկերութեան փոխառւունքը կոչեն նորից հաւատարմատարներ ընտրելու, ապահովելով միանգամայն նաեւ աչք ընտրութեան կանոնաւորութիւնը:

Իսկ դորա համար նախաձեռնող պէտք է լինեն քաղաք. վարկի ընկերութեան փոխառւունքը, եթէ դոցա մեծամասնութիւնը ստորագրւի մի թղթի, ուր արտապայտւած կը լինի թէ նոքա աչ ևս հաւատ չունեն զէպի իրանց հաւատարմատարները: Աչք թուղթը կցելով մի խնդիրքի հետ պ. Ֆինանսական մինիստրին ուղղած, աչք մասին կարգադրութիւն անկու մասին՝ ապահովագոյն միջոցն է ցանկալի նպատակին հասնելու:

ՀՐԱՆՏ ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ.—Խմբագրութեանս մէջ ստացւած են մեզ անկապտ մի հրատարակութեան 82—92 երորդ էջերը պարունակող թերթիկները, որոնց մէջ գտնում ենք երկու լօղւած, սոցանից մէկը ստորագրած է Մեւքիսեղեկ Կպիսկոպոս Մուրադեանց, միւսը՝ Հրանտ Մամուրեան. առաջինը վերաբերում է նորին սրբադնութեան «Հովական աստւածաբանութիւն» գրքին, միւսը մի գրութիւն է աչն նկատողութեան առթիւ, որ տպւեց «Մուրճ» 1893 № 1, «Զանազան լուրեր»-ում, «Մուրճ-ը Զմիւռ-նիալում» խորագրով: Հրանտ Մամուրեանի լօղւածը միջատագութիւն է Մատթէոս Մամուրեանի դպրոցի և ուղղութեան: Մենք գուցէ դեռ լաւ չենք հասկացել պ. Մամուրեանի ուղղութիւնը, բայց եթէ պ. Հրանտ Մամուրեանը աչք հռչակւած գրագէտի աշակերտն է եղած, պէտք է խոստովանենք որ նա մեր ձեռքը նոր նիւթ է տալիս աչք ուղղութիւնը ճանաչելու համար: Պէտք էր կարծել, որ մի կենդանի լնտելիգէնտ հասարակութիւն մի գրականութիւն գլխաւորապէս սորա ոգու, ուղղութեան և բովանդակութեան համար պիտի սիրէր և լարգէր: Բայց պ. Հ. Մամուրեանը աչն մարդկանցից չէ, որ լեզու են

ուսանում բան հասկանալու համար. նորա համար ոչ մի հետաքրքրութիւն չունի մի երկրի կեանքը, լինէր ալդ երկիրը նոյն իսկ իւր սեպհական մակր-հալրենիքը, եթէ միայն նորա գրական լեզուն պոլականը չէ! Մամուրեանները հետաքրքրութիւն չունեն մտքի զարգացման համար, նոցա չի հետաքրքրում մեր մատաղ գրականութեան զարգացումը, և գրականութիւն ասած բանի մէջ նոքա չեն որոնում մտքեր, ալ միայն լեզու: Ալլապէս ինչպէս կարող էր պատահել, որ պ. Մատթէոս Մամուրեանին պաշտպանող պ. Հրանտ Մամուրեանը հրապարակով խոստովանէր, թէ նա ինքը չի կարգում «Մուրճ»-ը միմիայն նրա համար, որ ալդ ամսագրի լեզուն արեւելեան հայոց գրական լեզուն է: Մամուրեանների գպրոցը մի ալմպիսի դպրոց է, որ չի թելադրում իւր աշակերտներին վարժել և հասկանալ արեւելեան հայոց լեզուն ու գրականութիւնը, ալ ալդ դպրոցը քարոզում է եղել ու քարոզում է ալժմ ևս թէ քել արեւելեան հայոց գրականութեան ու մամուլի վերայ, որովհետև ալդ լեզուն «մութ և հիմնովին օտարտի ու հետեապէս անհասկանալի է»: Ինչու արդեօք մի հալիական գործիչ, ալն էլ ուսումնարանական գործիչ բանը ալմտեղ պիտի հասցնէր, որ իւր աղգի կէս մասի գրական լեզուն «հիմնովին օտարտի ու հետեապէս անհասկանալի» մնար իւր բաղմաթիւ աշակերտների համար: Ինչու, ալն պատճառով որ Մամուրեանի դպրոցում փոխանակ մեր լեզուն վարժեցնելու, ուղղակի քարոզում է եղել աշակերտներին թէ արեւելեան հայոց գրական լեզուն «ալմանդակ ու անճոռնի գաւառաբարբառ է»:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԿՈՐԾԸ ԹԻՒՐԳԻԱՅՈՒՄ: Թիւրքիայի կրթական նախարարութիւնը, առանց Հայոց Պատրիարքարանի միջնորդութեան, սկսել է ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ մտնել և հրահանգներ տալ Պոլսի իւրաքանչիւր եկեղեցու աւագերէց քահանային, պատասխանատու և տնօրէն ճանաչելով իրան իւր թաղի հալ վարժարանին: Ալդ քահանաներից շատերը, որոնք մինչև անգամ դպրոցի պաշտօնին անհմուտ մարդիկ են, շարւած դիմել են պատրիարքարան: Վերջինս ալս նկատմամբ ընդհանուր հրահանգ է ուղարկելու աւագերէցներին: Ալապիտով ուրեմն հայոց եկեղեցիներին կից չիււած աղղակի վարժարանները Աղղակի Պատրիարքարանի իրաւասութիւնից դուրս գալով, ուղղակի թիւրք Մէարիֆ ժողովի իրաւասութեանն են ենթարկւում:

Յոլների Պատրիարքը, վարժարաններ և վարժապետների

ցուցադրեց Մէարիֆին տալով հանդերձ, լալտնել է թէ ընտրելուն վարժարանների համար պատասխանատուն ինքն է և ինքը իւր վստահութեան արժանի անձեր, աշխարհական կամ եկեղեցական, նոցա տնօրէն է կարգել և պիտի կարգէ, և հետեապէս նոքա ուղղակի իւր իրաւասութեան ենթարկած պէտք է մնան:

ԿՈՆՏԱՆՆՈՒԹԻ ԽՆԴԻՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ՀԱՄԱՐ. Հիւսիսային գործակալութեան հեռագրով Կ. Պոլսից, 30-^o մարտի, հաղորդեց հետեւեալը՝ «Որպէս լսում է, Անգլիան մտադիր է առաջարկել պետութիւններին ժողովել կոնֆերանցի, Հայաստանի գործերը քննելու համար: Քաղաքական լանցանքների համար նորեւումս ձեռքակալած հայերի թիւը, որպէս լսում է, հասնում է 1,800 հոգու: — Ապա հեռագիրը 2-ից ապրիլի հաղորդեց Լոնդոնից. «Համալս. քննիչի ժողովում արտաք. գործ. մինիստրի օգնական Գրէյն չափնեց, թէ չի ստացած ոչ մի լուր նորաուրց սպանութիւնների մասին, բայց թէ Տաճկաստանի հալ հպատակներից շատերը ձեռքակալել են ապստամբութեան մեղադրանքով: Կառավարութեանը հաւաստութիւն է տրւած, որ ըստ հայերին ներումն է չնորձելու, բացի նրանցից, որոնք պրոկլամացիաներ կպցրեցին, բայց և սոցա քննութիւնը էր կատարել արդարութիւնը ապահովող կերպով: Վերջը Գրէյն ստաց, թէ՛ կոնֆերանցիա ժողովելու գիտաւորութիւն չունի կառավարութիւնը»:

ԽՐԻՍՏԱՆ. ՀԱՅՐԻԿԻ ԺՆՆՂԵԱՆ 73-րդ տարեդարձի առթիւ թիֆլիսից ուղարկեց նաև մեր կողմից նրա առջև հետեւեալ հեռագիրը.

Jérusalem, Sa Sainteté Khrimian, copie au Patriarche arménien Arouthioun. au Jour de la naissance de notre trèscher Hayrik prions Dieu conserver vos jours pour le bien de la nation, de la patrie et de l'église.

(Նրա առջև, Նորին Արքութիւն Խրիմեանին, պատենը Հայոց Պատրիարք Յարութիւնին:

Մեր շատ թանկագին Հայրիկի ծննդեան օրը աղօթում ենք Աստուծուն որ պահպանի Ձեր օրերը ազգի, հայրենիքի և եկեղեցու բարգաւաճման համար:

Հեռագիրը ուղարկած էր մի խումբ անձերի անունից:

† ԻՇՈՒ ԱՆՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻԹԱՅԼՈՎԻՉ ԳՈՆԴՈՒԿՈՎ.— ԿՈՐՍԱԿՈՎ, Կովկասի Նախկին կառավարչապետը (1882—1891) վախճանեց Ներկալ 1893 թ. ապր. 15-ին, Ռուսաստանի Պոկովի Նահանգի Պալենալա գիւղում, սեփական կալածքում:

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԲԱՐԱԹԱՇԻՒԼԻ. Ներկայ ապրիլի 25-ին փառաւոր հանդիսով կատարեց վրաց բանաստեղծ Բարաթաշիլու ածիննի տեղափոխումը Գանձակից Թիֆլիս, ուր և ամփոփեց Դիդուբէի վրաց եկեղեցու բակում: Բարաթաշիլու անունը կապւած է վրաց գրականութեան մի ամբողջ շրջանի և զաղափարական ուղղութեան հետ: Բարաթաշիլու բանաստեղծութիւնը մուգիկալին չէ, ինչպէս օրինակ Ակակի Մերեթելուն է, բայց զօրեղ է, լիքը զգացմունքով և մտածել տւող: Նա էր որ առաջինը արծարծեց առողջ ազգասիրական զգացմունք վրաց գրականութեան մէջ իւր հուշակաւոր պոէմալով՝ «Բեզի Քարտլիսա» (Արաստանի ճակատագիրը): Նա վաղաժամ մեռաւ քառասնական թւականներին 29 տարեկան հասակում, բայց թողեց խորը հետք վրաց նորագուն գրականութեան մէջ: Նա ծնեց 1816 թ. և մեռաւ 1845 թ. վրացիների համար օտար Գանձակ քաղաքում: Նորա ածինը տեղափոխելու միտքը վաղուց էր լարուցած, բայց միայն տարիներից չետով իրադրութեան ներկայ ամսի 25-ին: Ածինը փոխադրեց նոր դագաղի մէջ. վրաց ազնականութիւնը և միջին դասակարգը մեծ բազմութեամբ հանդիպեցին երկաթուղու կախարանում սգաւոր զնացքին և հոգեբարկանութեան, կանանց ու տղայոց երգեցիկ խմբերի ուղեկցութեամբ դագաղը տարեց Դիդուբէ: Դիակաւքը զարդարած էր լիսունից աւելի պսակներով ազգականների և ալ և ալ հիմնարկութիւնների կողմից: Որոնց մէջ նաև հակական խմբադրութիւններից երկուսը: Ճառ խօսեցին՝ Ակակի Մերեթելի, Իլիա Ճաւճաւաճէ, Գէորգ Մերեթելի, իշխանուհի Նինա Օրբելեանի, Քուլթալիսի քաղաքագլուխ պ. Լուրա, Քուլթալիսի ազնականութեան հաւատարմատար Դ. Բակրաճէ, պ. Յ. Թումանեանց, իրր ներկայացուցիչ «Մուրճ» ամսագրի, գնդապետ իշխ. Բիճինա Չելոկան և արիկին Ջապարիճէ: Պր. Թումանեանցի արտասանածը «Մուրճ»-ի ներկայ Ռեւու տպած ոտանաւորն է, որից փո կարգադրիչ չանձնաժողովի անդամներից պ. Ախնաղարով կարդաց վրացերէն թարգմանութիւնը:

ՔՐՔԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԱՄԵԼՈՒ համար: Բաքւի մի քանի առաջաւոր թուրքեր նորերս ներկայացրել են իրանց նահանգապետին իրանց կազմած մի կանոնադրութիւն՝ թուրքերի մէջ գրագիտութիւն տարածելու ընկերութեան համար, և խնդրել են որ կանոնադրութիւնը ներկայացնւի բարձրագոյն իշխանութեանի հաստատութիւն:

ԹՐԲԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ. Ներկայ ապրիլ ամսի 10-ին թուրք ինտելիգենտ հասարակութեան համար մի տօն էր. Ալդ օրը լրացրեց իւր տասնամեայ շրջանը Ղրիմի Բախչիսարայ քաղաքում հրատարակող ռուս-թրքական «Թարջիման» (Թարգման) լրագիրը, որի հիմնադէպ ու ցալժմեան խմբագիրն է Խամալիւ-բէկ Գասպարինսկի, թուրք խմբագիր-գործիչի ջանքերը գնահատելու համար բաւական է ասել, որ սկզբում ոչ մի պատրաստականութիւն չգտնելով թուրք հասարակութեան մէջ մի լրագիր հրատարակելու համար, թէ աշխատակիցների և թէ ընթերցողների կողմից, ալդ թերթը ներկայումս ունի 1600 բաժանորդ, Պր. Գասպարինսկին մինեոյն ժամանակ ներկայանում է որպէս վերանորոգող թրքական տարրական դպրոցների (մէկ-տէբէ). 1885-ին նա բացեց Բախչիսարայում մի մէկտէբէ, տղաների համար, ուր լեզւի ուսումը հիմնւած էր հնչիւնարանական մեթոդի վրայ, համաձայն իւր կազմած դասագրքի. Ալժմ ալդպիսի դպրոցների թիւը հասնում է 60-ին. Նոյն Գասպարինսկու շնորհիւ Բախչիսարայում նորերս հիմնեց աղջիկների տարրական դպրոց: «Թարջիման» լրագրի ազդեցութեամբ թուրք լեզուով հրատարակել են նաև գրականական և աշխարհային բնաւորութեամբ մի քանի գրքեր:

ԹԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ԱԼԵԲՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԳԱՒԱՌՈՒՄ. Ալեքսանդրապոլի գաւառից ստացում են լուրեր աշնտեղ տիրոջ թանգութեան մասին: Դարձնում ենք Ս. Էջմիածնի և Հալոց Բարեգործական Ընկերութեան ուշադրութիւնը ալդ հանգամանքի վրայ, Ընկերութեան անդամներից ոմանք արդէն իսկ թուղթ են ներկայացրել Խորհրդին ընդհանուր ժողով գումարելու առաջարկով:

ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ խորհրդից ստացանք 24-ն ապրիլի 1893. թ. № 139 թւագրած հետեւեալ երկու գրութիւնները հրատարակելու խնդիրքով:

I

Հալոց Բարեգ. Ընկերութիւնը կողկասում չափնում է որ Ընկերութեանն Շուշու ճիւղը ձեռնարկած լինելով ժողովրդական գրքերի հրատարակութեան, հեղինակները և թարգմանիչները հրաւիրում են ներկայացնել Շուշու տեղական վարչութեանը իրանց աշխատութիւնները, որոնք, հաւանութիւն գրտնելու դէպքում, կը տպագրւեն և հեղինակներն ու թարգմանիչները կը ստանան վարձատրութիւն ինքնուրոյն աշխատութիւնների համար տպագրական թերթին 20—25 ռ., թարգ-

մանականի համար 15—20 ռ., Հրատարակելի գրքերը կարող են լինել 1) վիպական, 2) գիտութեան ալ և ալ ճիւղերին վերաբերեալ ժողովրդականացրած գրածներ և 3) գիւղատնտեսական.

II

Թիֆլիսեցի վաճառական Կարապետ Վարդանեան և Շուշալ քաղաքացի պ. Յովհաննէս Ադամեան ընտրել են Բարեգ. Ընկերութեան մշտական անդամ, ի նկատի ունենալով որ առաջինը նւիրել է Ընկերութեանը 300 ռ., և երկրորդը՝ 600 ռ. (որով գրքեր են գնւած Շուշու ընթերցարանի համար).
Նախագահ՝ Ա. Անանեանց,

Քարտուղար՝ Հ. Առաքելեան.

Վ.Ի.ՊԱԿ. «Մուրճ» № 2, Լուսինի ժամանակակից տեսութեան մէջ, մի երկու տեղ սխալմամբ ասւած է՝ «1884 և 1886 թ. կաթող. ընտրութիւնները» պէտք է լինի՝ 1884 և 1885 թ. կաթող. ընտրութիւնները, որոնցից առաջնում ընտրւեց Ներսէս Վարժապետեան, երկրորդում՝ Մելիքսեղէկ եպ. Մուրադեան.

ՆՈՐ ՍՏԱՑԻԱԾ ԳՐՔԵՐ

- 1) ԲԱՅՅԻ.—«Եկաթեր», առաջին հատոր. Երկրորդ տպագրութիւն. Թիֆլիս, տպ. Մ. Վարդանեանի, 1893 թ., Գինն է 2 ռուբլի.
- 2) ԱՍՔԱՆԱԶ.—Փամբակեցի.—«Ուլ կարդա—նա մարդ ա», Հրատ. Պերճ Տէր—Մատթէոսեան Հակադունու. Թիֆլիս, տպ. Ռոտինեանցի, 1893 թ., գինն է 7 կոպ.
- 3) ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ, Հ. Բարսեղ Վենետիկի Միթ. ուխտէն.—«Ուսումնասիրութիւն Մանրէա—Պաղիկեան Թոնրակեցիներու աղանդին և Գր. Ներեկացու թուղթը» Վենետիկ, տպ. Սր. Վաղարու, 1893 թ., գինն է?
- 4) L'ARMENO—VENETO.—«Compendio storico e documenti delle relazioni degli armeni coi veneriani». primo periodo. secoli XIII—IV. Venezia, stab. tip. armeno—S. Lazzaro. 1893 թ., գինն է 3 ֆր. 50 կոպէկ.
- 5) ԱԹՎԱԶԵԱՆ, Աբրահամ, Բ.—«Շար հալ կենսագրութեանց» Կ. Պոլիս, տպ. Գ. Պաղտատեան, 1893 թ., գինն է?
- 6) ՄՆԼԻԲ—ԹԱՆԳԵԱՆ, Ն.—«Աշխարհարար քերականութիւնը (ամբողջութեամբ)» Շուշի, տպ. Մահաթի—Ճակովրեանցի, 1893 թ., գինն
- 7) CHALATHIANZ, Gregor.—«Zur Erklärung der armenischen Geschichte des Moses von Chorene».

- 8) ԲԱԼԱԳԵԱՆ, Ս. և ԲԱԼԱՆԹԱՐ, Ա.—«Պատեօր (նորա 70-ամեակի առիթով)».— Թիֆլիս Հրատ. Ընկ. հրատարակութիւն, Թիֆլիս, տպ. Շարաձէի, 1893 թ., գինն է 20 կոպ. (պատկերով):
- 9) ՇԱՀԱԶԻՋԵԱՆ, Սմբատ.—«Յորեղեանի Տարեդարձ»։ Մոսկւա, 1893 թ., տպ. Մ. Բարխուդարեանի:
- 10) ՍԱՀԱԿԵԱՆՑ, Սահակ քահանայ.—«Դասագիրք կրօնի» ուղեցուց հաշ կրօնուսուցչորի համար։ Նոր-Ուխտի մշակութիւնը, Հատոր Բ., մասն II, տետր Ա. Թիֆլիս, տպ. Մարտիրոսեանցի, 1893 թ., գինն է 50 կ.:
- 11) ԳԱԼԷՄԳԵՐԵԱՆ, հ. Գրիգորիս վարդապետ, Մխիթարեան ուխտէ.— Աղօք ս. Պատարագի «Որ օրհնես զաշնոսիկ» ի լիսուն լեզուա, սեպհական տառիւք իւրաքանչիւր լեզւի. Բ. տպագրութիւն, Ի վիեննա, մի Մխիթարեան տպարանի, 1893 թ., գինն է?
- 12) ՏԷՐ-ԱԻԵՏԻՖԵԱՆ.—«Վերածնութեան դար»։ Թիֆլիս, տպ. Շարաձէի, գինն է 1 ռուբլի:
- 13) ԲԱՖՖԻ.—«Վէպիկներ և պատկերներ» (տպած և անտիպ աշխատութիւններէց), Հատոր երկրորդ, Թիֆլիս, տպ. Մարտիրոսեանցի, 1893 թ., գինն է 2 ռուբլի:

Խմբագիր՝ ԱԻԵՏԻՖ ԱՐԱՍԻԱՆԵԱՆՑ

Հրատարակիչ՝ ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՎԱՐԴԱԶԱՐԵԱՆՑ
